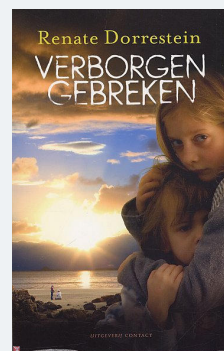

Verborgen gebreken

Zwg door Jiska
Zeker Weten Goed
26 July 2017

✓ Zeker Weten Goed

Auteur	Renate Dorrestein
Genre	Psychologische roman
Eerste uitgave	1996
Uitgever	Uitgeverij Weesperzijde
Pagina's	249

Flaptekst

Met wat Christine Jansen op haar geweten heeft, zit er niets anders op dan van huis weg te lopen. In paniek verstopt zij zich met haar kleine broertje in de auto van een wildvreemde. Ze is tien jaar oud en wil spoorloos verdwijnen.

Achter het stuur zit, nietsvermoedend, de zeventigjarige Agnes Stam. Met de as van haar overleden broer is ze onderweg naar het zomerhuis van de familie.

Een klein meisje met te veel geheimen is op de vlucht voor de gevolgen van haar daden; een oude vrouw moet ontdekken dat ze afhankelijk is van haar wraakzuchtige schoonzusters; een huis vol gelukkige herinneringen verandert daardoor langzaam in een slagveld.

Eerste zin

Chris hoorde het altijd aan zijn stem. Aan de manier waarop hij bij het thuiskomen zei: 'Zo, kleintje.' Dan leek het net of er een olifant op haar ging staan.

Samenvatting

Sonja heeft drie kinderen van verschillende vaders. De kinderen heten Waldo, Christine (Chris) en Tommie. Haar huidige vriend heet Jaap. Het gezin gaat de volgende dag op vakantie naar Schotland maar Chris is niet in vakantiestemming: zij weet dat Waldo die nacht weer bij haar in bed zal kruipen. Ze is daar bang voor en gedraagt zich daardoor onuitstaanbaar en agressief.

In Schotland beslissen Sonja en Jaap dat ze naar het eiland Mull gaan en pakken de kampeerspullen in. Waldo heeft daar geen zin in, hij wil alleen verder reizen. Chris en Tommie mogen alleen het stadje in totdat de veerboot vertrekt en komen Waldo met zijn rugzak bij de kade tegen. Waldo geeft Chris tien pond, wil dat ze hem kust, waarna ze wat stoeien, Chris Waldo duwt en hij achterover slaat, waardoor hij met zijn hoofd de kade raakt en in het water valt.

Op de veerboot naar Mull bevindt zich de zeventigjarige Agnes Stam. Ze is op weg naar het zomerhuis van haar overleden broer Robert. Ze heeft de urn met zijn as bij zich. Als ze 's middags arriveert in het dorp waar het vakantiehuis staat, merkt ze dat er twee kinderen op de achterbank zitten. Ze doet in eerste instantie niets en strooit

de as uit, maar als ze 's avonds tegen de kinderen zegt dat ze naar hun ouders terug moeten, is Chris het daar niet mee eens.

De volgende dag bezoekt Agnes met de kinderen de Flynts, het boerengezin dat op het vakantiehuis past wanneer er niemand is. Van hen hoort ze dat Roberts weduwe het vakantiehuis aan toeristen wil verhuren (Agnes heeft al eerder een folder gezien waarin 'haar' huis aangeboden werd). Agnes denkt die dag terug aan haar jeugd en hoe ze opgroeide met haar broers. Tijdens een stoeipartij met haar broers verloor ze haar oog en na hun eerste vakantie bij de Flynts had Robert het verwaarloosde gebouw gekocht dat nu het zomerhuis was.

Op de derde dag speelt Agnes een verkleedspel met de kinderen, wanneer er een inspecteur met foto's van de verdwenen Chris en Tommie langskomt. Hij herkent ze echter niet door de verkleedkleden. Chris smeekt Agnes hen niet terug te sturen, waardoor Agnes denkt dat ze mishandeld worden (Chris' agressie was haar ook al opgevallen, ze heeft nachtmerries en Tommie plast nog in bed) en besluit voorlopig niets te doen. In de krant leest ze een bericht over de ontdekking van een lijk van een jongen in de haven en een bericht over de vermiste kinderen van wie de broer alleen naar een ander eiland vertrokken zou zijn. Hierdoor denkt Chris later dat haar broer misschien nog leeft. Agnes denkt weer terug aan haar broers, die allen de nodige huwelijksproblemen gehad hadden. Agnes had hun kant gekozen of niet duidelijk aangegeven dat ze dat niet deed, waardoor de echtgenotes van haar broers haar niet meer vertrouwden.

Op dag vier zijn de Flynts niet blij: er is een brief gekomen van Roberts weduwe, het huis wordt verhuurd, de eerste toeristen komen zaterdag al, en zij zijn hun functie van huisbewaarder kwijt. Bovendien hadden ze zelf ook een oogje op het huis gehad. Tegen Agnes zeggen ze dat ze door haar familie 'gekke Agnes' genoemd wordt en dat Robert hun altijd een extra fooi gaf als compensatie voor Agnes' verblijf in het huis. Agnes heeft zich lang geleden gerealiseerd dat ze altijd verliefd geweest is op Robert. Ze heeft hem zelfs geprobeerd te zoenen (zie een van de citaten).

Die nacht ontdekken Chris en Tommie onder Agnes' bed een geweer. De volgende ochtend komt er een inspecteur van het verhuurbedrijf langs, maar Chris denkt dat de man Agnes kwaad wil doen. Als Agnes de man uitlaat, die overigens niet onder de indruk is van de staat waarin het huis verkeert en de verhuur wil uitstellen, valt ze en de inspecteur vangt haar op. Chris begrijpt deze situatie niet en verschijnt met het geweer in de deuropening en richt dat op de inspecteur. Als Tommie tegen haar opbotst, gaat het geweer af en wordt de inspecteur neergeschoten. Als Agnes weer bijkomt, ziet ze het bloed van de inspecteur en ze denkt dat hij dood is. Zelf heeft ze een beroerte gehad. Ondertussen slaat Chris in paniek het hele huis kort en klein. Ze denkt ook terug aan Waldo die ze betrapte op Tommies kamer en die daar alleen mee wilde ophouden, als Chris hem compenseerde voor wat hij zou missen bij Tommie. Als ze gekalmeerd is, legt ze Agnes op de bank. Als ze ook de inspecteur wil wegslepen, is hij verdwenen. Agnes stuurt de kinderen naar de weg met een briefje: 'Please take us to the Western Isles Hotel in Tobermory.' Ze krijgen een lift en worden herenigd met hun moeder en Jaap, die met Agnes wil spreken.

Ondertussen heeft een van de Flynts Agnes meegenomen om haar te verzorgen en als Sonja en Jaap bij het vakantiehuis arriveren, is daar dus niemand. Jaap probeert voor de tweede keer met de inspecteur te bellen en hoort dat de gewonde man bij wie de inspecteur in het ziekenhuis was, is overleden. Sonja wil nu Waldo zoeken. Tommie heeft Agnes' oog in zijn zak en Chris ontfermt zich daarover. (gebaseerd op Kralt 2006)

Motto

Dit is een onbelangrijk boek, want het gaat over de gevoelens van vrouwen in een huiskamer.

Virginia Woolf

Het boek gaat inderdaad over de gevoelens van Chris en Agnes die samen met Chris' broertje in het zomerhuis van Agnes verblijven. Het motto is ironisch bedoeld en slaat op Dorresteins feminisme. Virginia Woolf was een Engelse schrijfster, ook feministe en tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog een belangrijke figuur in het literaire leven van Londen.

Personages

Christine Jansen

Chris is tien jaar, lijdt onder het misbruik door haar broer en geeft zichzelf daarvan de schuld: zij bestaat en als ze niet zou bestaan, dan zou Waldo dit soort dingen niet hoeven doen. Ze ziet Waldo ook niet als een negatief iemand: hij misbruikt haar maar is ook de enige die aandacht voor haar heeft. Hij geeft om haar, terwijl haar moeder, die ze 'Sonja' noemt, alleen aandacht heeft voor haar nieuwe vriend Jaap. Waldo is ook haar lievelingetje. Haar moeder houdt haar zakgeld in vanwege de mishandeling van een klasgenoot, terwijl Waldo haar tien pond geeft. Waldo is vriendelijk tegen haar, terwijl ze steeds bang is voor straf van haar moeder. Een andere kant van Chris is haar agressie: de angst voor Waldo, de stress die ze ervaart door het misbruik en het gebrek aan aandacht van haar moeder uit ze door snel boos te worden en dan dingen kapot te maken. Verder is ze erg beschermend, zowel ten opzichte van haar jongere broertje Tommie als ten opzichte van Agnes.

Agnes Stam

Agnes is zeventig jaar en ongehuwd. Zij heeft vier broers en in tegenstelling tot Chris werd ze nooit door hen bedreigd maar ontving ze juist liefde. Door haar eigen liefde voor haar broer herkent ze waarschijnlijk het misbruik van Chris niet, ondanks haar ervaringen in het onderwijs met kindermisbruik. Ze ziet het meisje wel, in tegenstelling tot haar moeder dus, en besluit haar ruimte en rust te geven en voorlopig geen instanties in te schakelen. Misschien neemt ze die beslissing ook omdat ze andere dingen aan haar hoofd heeft en omdat het rommelt in haar lijf. Ze heeft geen goede relatie met haar schoonzusters, ontdekt dat ze zelfs het vakantiehuis uit moet omdat een van hen het verhuurd heeft, heeft ook problemen met de Flynts en als je terugdenkt, zijn er aanwijzingen dat ze al langer niet lekker is (het flauwvallen in de supermarkt bijvoorbeeld).

Quotes

"Het weten was altijd het ergste. Dat je die blik in zijn ogen zag en dan moest de hele avond nog om. Ze trok de boord van haar sweater over haar kin en beet op de rand. Zout. Zo zout als tranen. Maar ze huilde nooit. Ze had gewoon tralies voor haar ogen gedaan. "

Bladzijde 15

"Hij pakte haar bij haar kin en boorde zijn bezorgde ogen in de hare. Blauwe ogen met grijze vlekjes. Ze zag zichzelf erin weerspiegeld. Ze dacht: hij ziet me. Op slag voelde ze zich onvoorstelbaar mooi, onverwoestbaar, tot alles in staat. Als vanzelf kwamen haar armen omhoog, haar hielen wipten op, ze stond al op haar tenen, er was geen twijfel mogelijk, het klopte, hij, zij: Robert en Agnes. "

Bladzijde 153

"Ze sluit haar vingers stevig om het glazen oog. Ze zal het goed voor Agnes bewaren. En thuis zal ze het in de vensterbank leggen om het te laten uitkijken over de wijde wereld, over hun straat met de siertegels en de pas aangelegde stoep, en verderop het winkelcentrum. Maar eerst zal het kennismaken met Skye, en met Waldo, haar broer. Het zal hem zonder oordeel bezien. En dan gaan ze op een terrasje zitten, met z'n allen, en ze leven, ze leven

allemaal nog lang en gelukkig."

Bladzijde 248

Thematiek

Geheim/ familiegeheim

Het gaat in dit boek om familierelaties, in het bijzonder die tussen broer en zus. Over het algemeen verwacht je binnen die relaties veiligheid en vertrouwen, waardoor je het zelfvertrouwen opbouwt op de harde wereld buiten het gezin aan te kunnen. Doordat Chris door Waldo misbruikt wordt, ontdekt zij al vroeg dat je gezin niet een dergelijk veilig paradijs hoeft te zijn. Agnes heeft een liefdevolle relatie gehad met haar broers maar aan het einde van haar leven, krijgt ook zij problemen met haar familie.

Motieven

Wraakengel

'Ik ben een engel met een tweesnijdend zwaard, ik ben de Engel van de Gerechtigheid', denkt Chris enkele keren in het boek, bijvoorbeeld als ze Waldo een duw geeft en als ze het geweer op de inspecteur richt. Het motief van de wraakengel is ontleend aan het scheppingsverhaal: God stelt aan de ingang van het paradijs twee engelen met zwaarden op, als Adam en Eva het moeten verlaten. Op die manier kan niemand de tuin betreden. Chris zit in een afhankelijke positie en probeert als wraakengel daartegen in opstand te komen. (gebaseerd op Kral 2006)

Paradijs

De wraakengel hoort bij een groter motief van het scheppingsverhaal uit Genesis. Elk hoofdstuk heeft een citaat uit Genesis, het eiland Mull wordt door Agnes beschreven als een paradijs, de rotsformaties zijn 'zo oud als de schepping zelf'. Tegenover die volmaaktheid van de schepping en het paradijs staat natuurlijk de rauwe werkelijkheid van het misbruik en de familiegeheimen. Chris wordt misbruikt en doodt Waldo en de inspecteur, Agnes verliest de vakantiewoning en krijgt een beroerte: beiden verliezen in dit boek het paradijs.

Glazen oog

Het glazen oog symboliseert het gezien worden, wat erg belangrijk is in een mensenleven. Iedereen wil dat iemand anders je ziet, in ieder geval je ouders. Sonja ziet Chris echter niet en hierdoor kan Chris Waldo niet helemaal veroordelen voor wat hij doet, omdat hij haar tenminste wel ziet en aandacht geeft. Agnes voelde zich gezien door haar broer en dan voelt ze zich een aantrekkelijke vrouw die alles aan kan. Agnes ziet Chris ook en uiteindelijk komt Agnes' glazen oog dan ook bij haar terecht (zie ook een van de citaten).

Motto

Dit is een onbelangrijk boek, want het gaat over de gevoelens van vrouwen in een huiskamer.

Virginia Woolf

Het boek gaat inderdaad over de gevoelens van Chris en Agnes die samen met Chris' broertje in het zomerhuis van Agnes verblijven. Het motto is ironisch bedoeld en slaat op Dorresteins feminisme. Virginia Woolf was een Engelse schrijfster, ook feministe en tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog een belangrijke figuur in het literaire leven van Londen.

Trivia

'Verborgen gebreken' werd in 2004 verfilmd door Paula van der Oest.

Titelverklaring

De titel wordt letterlijk genoemd. Agnes realiseert zich namelijk dat er in haar familie niet alleen sprake is van een hechte band, maar ook van 'verborgen gebreken'. Dat geldt voor alle families in het boek: in het gezin van Sonja hebben Waldo en Chris een incestueuze relatie. Later blijken ook Sonja en Waldo en Tommie en Waldo zo'n relatie te hebben. In de familie van Agnes proberen haar broers en vrouwen aardig te zijn voor haar, maar toch is ze erg eenzaam. Agnes is verliefd geweest op haar broer: platonische incest. In de familie Flynt zijn spanningen door de botsingen tussen drie generaties.

Structuur & perspectief

Het verhaal is verdeeld in zeven hoofdstukken die allemaal vooraf worden gegaan door een citaat uit Genesis. Hoofdstuk 7 eindigt met het citaat 'En God zag dat het goed was' terwijl het dat natuurlijk helemaal niet is. Waar het in Genesis gaat om het scheppen van de wereld, wordt in dit verhaal juist toegewerkt naar verval: Agnes' leven zal nooit meer hetzelfde worden, ze is het vakantiehuis kwijt en heeft een beroerte gehad, en hetzelfde geldt voor Chris, omdat ze zal moeten leren leven met de gedachte dat ze haar broer en de inspecteur gedood heeft en zal moeten herstellen van het misbruik. Die hoofdstukken zijn weer verder verdeeld in kleinere, genummerde delen.

Het verhaal wordt niet in chronologische volgorde verteld, de herinneringen die Agnes bijvoorbeeld heeft aan de tijd die ze met haar broers heeft doorgebracht, worden te uitgebreid verteld om alleen maar een herinnering te zijn, dat zijn flashbacks.

Er is sprake van een meervoudige personale vertelsituatie: het ligt bij Sonja, Chris en Agnes. Dat perspectief is vooral opvallend bij de beschrijving van het vakantiehuis: waar Agnes voor de lezer een vrolijk en onderhouden zomerwoning schetst, merken we bij Chris dat het huis vochtvlekken heeft, het behang krult en de verf bladdert. De inspecteur geeft Chris gelijk.

Decor

Het verhaal speelt zich vooral af in Roberts vakantiewoning op het eiland Mull. Vroeger hebben Robert en zijn broers het huis veel aandacht gegeven en goed onderhouden, maar nu is het een huis in verval en dat verval loopt samen met de aftakeling van Agnes zelf: eerst door teleurstellingen maar later ook door het verliezen van haar oog en een beroerte. Door dit verval worden de verborgen gebreken in haar familie duidelijk. (gebaseerd op Van der Veen en Gerritsma 1997)

Het verhaal speelt zich af in een niet zo ver verleden. Het taalgebruik en de beschreven omgeving doen aan het nu denken maar er zijn nog geen mobiele telefoons bijvoorbeeld. De vertelde tijd is een week.

Stijl

'Deze roman van Renate Dorrestein wordt gekenmerkt door een vlotte stijl. In een hoog tempo volgen de gebeurtenissen elkaar op. 'Verborgen gebreken' is ook een spannend boek, en dat zorgt er, samen met het hoge tempo van de roman, voor dat je als lezer nauwelijks stilstaat bij het soms toch wat te onwaarschijnlijke karakter van de gebeurtenissen. Op een en dezelfde pagina wordt de lezer geconfronteerd met een vrouw met een lege oogkas die staat te converseren met een man die vervolgens wordt neergeschoten door een kind van tien jaar, waarop de vrouw getroffen wordt door een beroerte. En dat alles tegen de achtergrond van een stralend Schots landschap op een van de heetste dagen van het jaar!' (Van der Veen en Gerritsma 1997)

Slotzin

Chris geeft een gil van blijdschap. Haar haren zwieren langs haar gezicht. Ze steekt twee gebalde vuisten in de lucht. 'Go do it to them before they do it to you', schettert ze.

Beoordeling

Ik houd van de boeken van Renate Dorrestein en vind ze erg geschikt voor scholieren: ze zijn vlot geschreven, plot gedreven en hebben actuele problemen als onderwerp. Een analyse is vaak niet moeilijk en haar boeken nodigen uit voor nadenken over - in dit geval - verborgen gebreken in je eigen gezin of gezinnen in je omgeving. Je moet in dit boek wel secuur lezen om te snappen wat er allemaal precies speelt. Een aanrader dus en te vergelijken met andere boeken over disfunctionele ouder-kind- en familierelaties.

Recensies

"Waarom deed het me dan toch zo aan avonturenboeken uit mijn jeugd ('De vijf' van Enid Blyton) denken, aan romans vol suspense op vakantie gelezen? Denkkelijk omdat Dorrestein zo'n energieke, lichte stijl hanteert waardoor je door het verhaal heenvliegt."

<https://www.trouw.nl/cult...~aac4bf39/>

"De anders zo spotlustige auteur tergt dit keer de lezer."

<https://www.volkskrant.nl...n~a434238/>